

נחלק אלהו

"עם זו קניית!" וממילא הן חביבין עליך כחפץ הקנוי לאדם בדמים יקרים שחביב עליו ביותר, נתינה, השקעת "דמים יקרים", מולידה אהבה, ומאחר שעורר אהבתן התפלל אל ד': "למה ד' יחרה אפך בעמך".

וזהו גם ביאור ענין ניסיון העקידה. שכבר נתקשו בזה, הרי הקב"ה בוחן לבות וכליות וידע מעלתו של אברהם ונאמנותו לקונו. ומה היה צריך לנסותו? ובארו בזה ד"ניסיון" זהו מלשון "נס" [שהוא תורן גבוה] ענין העקידה היה "לרומם" את אברהם אבינו. דהגם דאין לנו השגה באפס קצהו של דרגתו של אברהם באהבת ד', מכל מקום ע"י ניסיון העקידה שהקריב לבוראו כזו הקרבה נוראה הרי על ידי זה נתגברה בו אהבת ד' יותר ויותר.

כיצד נקנה אהבת ד'?

והנה כל יהודי חפץ ומשתוקק להגיע למעלה הגדולה של אהבת ד'. יש הסבורים שעל ידי שישיר בדביקות "הקב"ה אנחנו אוהבים אותך", כבר השלים נפשו באהבת ד'. [הן אמת שכל דבר מעורר קצת ואין לזלזל בשום דבר]. אבל הדרך לקנות בנפשו מעלת אהבת ד' בקנין חזק זהו כפי תוקף עמידתו בניסיונות וכפי תוקף "הקרבתו" למען ד' יתברך.

וכן בקיום המצוות, כפי מה שאדם משקיע כוחות גוף ונפש במצוות, אם בארבעה מינים, אם במצות תפילין וכו' כך נקשר באהבה למצוה זו. וכן בעסק התורה, כפי מה שאדם מקריב מעצמו בשביל התורה כך נקשרת נפשו באהבתה, וזה בדוק ומנוסה.

וצריך לדעת שעיקר מה שמוליד "אהבה" זהו בעניינים שיש לו בהן מלחמת היצר וניסיון. והוא מתגבר על יצרו לכבוד קונו, הרי כפי תוקף הניסיון, כך קונה בלבו אהבת ד'.

מעלת אכילת פירות בארץ ישראל לזכותנו להיות היכל ד' שתשרה שכינתו בתוכנו

כתב הטור (או"ח סימן ר"ח) וז"ל: וכתוב בספר המצוות ... וי"א [ב"מעין שלש"] "ונאכל מפריה ונשבוע מטובה", ואין לאומרו שאין לחמוד הארץ בשביל פריה וטובה, אלא לקיים מצוות התלויות בה. ע"כ.

וכתב ע"ז הב"ח וז"ל: תימה, הלא קדושת ארץ [ישראל] הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפרותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ. ועל כן ניחא שאנו מכניסין [מזכירין] בברכה זו "ונאכל מפריה ונשבוע מטובה" כי באכילת פירותיה אנו ניזונין מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבוע מטובתה. עכ"ל.

עוד כתב שם לבאר עפ"י מש"נ בס"פ מסעי (במדבר לה, ד) "ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ד' שוכן בתוך בני ישראל" וצריך ביאור דהכתוב פתח ב"טומאת הארץ"

"עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קניית" (טו, טז)

חבבת משאר אומות כחפץ הקנוי בדמים יקרים שחביב על האדם. (רש"י)

באיזה דמים יקרים הקב"ה קנה אותנו? ביאור הענין: הנה ביציאת מצרים, כשהקב"ה הוציא את עמו בני ישראל מארץ מצרים, הקב"ה עשה שינוי טבע בעולם, להוציא עם שלם ממצרים, ארץ סגורה ומסוגרת, עם כל שאר הניסים הגלויים שנעשו במצרים עבור כך, אין לך שינוי טבע גדול מזה. וכמש"כ הרמב"ן (ר"פ וארא) שביציאת מצרים הקב"ה "ברא חדשות בשינוי התולדות", שגם אצל האבות הקדושים לא היתה הנהגה [בזאת] ולעשות שינוי טבע בעולם זה כביכול מחיר כבד "דמים יקרים" מפני שהנהגת העולם היא: "ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור", זה נקרא "דמים יקרים".

ועל דרך זה יש לבאר דבתפלת משה אחר חטא העגל נאמר: "ויחל משה את פני ה' אלוקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך, 'אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה". ויש להבין: הרי משה רבינו רוצה לעורר זכות על כלל ישראל. וכשמזכיר "אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה" והרי יש בזה שבחו של מקום, אבל היכן יש כאן לימוד זכות על ישראל? [ולכאורה אדרבא, זה היה יכול ח"ו לעורר קטרוג על ישראל, הקב"ה הוציא אתכם מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה, ואתם עושים עגל?!] אם משה רצה לעורר זכות על ישראל, היה יותר מתאים שיאמר: "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", ומדוע הוא מזכיר פה שה' הוציא את ישראל בכח גדול וביד חזקה?

וביאור הענין הוא: חז"ל הקדושים אומרים (בבא מציעא לה, א): 'אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חבריו', ומקשין הראשונים: הרי זה לא עומד במבחן המציאות, יהודי הולך לחנות קונה פיתה, ואני אבוא אליו ואציע לו תביא לי את שלך - מה שקניתי, ואני לך במקום זה תשע פיתות אחרות, ודאי יתרצה. מבארים הראשונים: דהדברים אמורים על אדם שיש לו חלקת אדמה, וזרע, חרש, ניכש, השקה, התפלל לגשמים, ואח"כ קצר, זרה, ברר, לש ואפה, ואחר כל הטרחה הזאת יצאה לו פיתה, ועכשיו מישוהו יבוא ויגיד לו: קח תשע פיתות מהחנות, ותן לי את שלך. לזה הוא ודאי לא יסכים! הוא אומר: הפיתה הזאת אני קשור אליה רגשית! את הנשמה שלי השקעת בה!!

אדם שמשקיע בדבר, הוא קשור אליו רגשית, הוא אוהב אותו, זה חוק בטבע! מרן הרב דסלר בספרו "מכתב מאלהו" מאריך בענין זה עד כמה ה"נתינה מולידה אהבה".

משה רבינו - אחרי חטא העגל - רוצה לעורר חיבתו של מקום לכנסת ישראל, הוא מחלה את פני ה' אלוקיו ואומר: "למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה". הוצאת אותם "בכח גדול וביד חזקה", כביכול כל כך השקעת בהם, שינית עבורם את הטבע,

ומסיים הטעם מצד השראת השכינה "בתוך בני ישראל".

וכתב ע"ז הב"ח וז"ל: ואמר אם תטמאו את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה... ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל, כי עד עתה היכל ד' המה היו בני ישראל לפי שהשכינה היתה שורה בקרבם ממש, ועתה באכלם פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה, כי כשהטומאה נכנסת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל, עכ"ל הב"ח.

ונראה בעז"ה מקור נאמן לדברי הב"ח, דהנה בכל מקום שתמצא בנוסח התפלות והברכות תיבות שמצינו כעין זה במקראות, ברור שאנשי כנסת הגדולה תיקנו מטבע זה על פי לשון המקרא.

והנה התיבות האלו "לאכול מפריה [ולשבוע] מטובה" מצינו לשון זה במקרא בירמיהו (ב.ז. הפטרת מסעי) ונאמר שם "ואביא אתכם אל ארץ הכרמל לאכול פריה וטובה", והמשך הכתוב "ותבואו ותטמאו את ארצו, ונחלתי שמתם לתועבה". ולכאורה יש כאן כפילות לשון. דבפשוטו נראה ד"נחלתי" זהו "ארצו", אכן באמת בכל מקום שנזכר בירמיהו "נחלתי" הכוונה היא על "כנסת ישראל", כמש"נ בהאזינו "יעקב חבל נחלתו". [וכן נאמר בירמיהו, העיט צבוע נחלתי לי, ונאמר היתה לי נחלתי כאריה ביער. ונאמר רועים רבים שחתו כרמו בוססו נחלתי. ובכולן הכוונה על "כנסת ישראל"].

ונמצא לפי"ז שהנביא מוכיח את ישראל בדבר ד': "ואביא אתכם אל ארץ הכרמל לאכול פריה וטובה", כדי לזכותם להיות היכל ד' שהשכינה תשרה בתוכם [כדברי הב"ח הנ"ל]. אך "ותבואו ותטמאו את ארצו", ועל ידי זה "נחלתי [שזהו כנסת ישראל] שמתם לתועבה". ומתפרש כל הפסוק הזה ממש כדברי הב"ח הנ"ל. דע"י טומאת הארץ הטומאה נכנסת עם אכילתם הפירות בתוך בני ישראל, וזהו "ונחלתי [שזהו כנס"י] שמתם לתועבה". וזה ביאור אמיתי ונכון בפסוק זה בעז"ה.

ועפ"י דברי הב"ח יש לפרש מה שאז"ל על משה רבינו ע"ה שנתאוהו

ליכנס לארץ, "וכי לאכול מפריה הוא צריך", דכוונתו וכי משה צריך "לאכול מפריה" כדי לזכות להיות היכל ד', והרי משה "איש האלקים" שהעיד עליו הכתוב "בכל ביתי נאמן הוא" ודאי אינו צריך לפירות הארץ כדי לזכות להיות היכל ד'.

והנה בתיבות "פריה וטובה" יש אותיות הוי"ה, ושאר האותיות הן פ"ד-ט"ב, שזהו גימטריא אר"ץ, ונמצא שתיבות "פריה וטובה" עולה מהן אותיות אר"ץ-הוי"ה, לרמז שהשכינה [הוי"ה] שורה בקרב הארץ.

עוד יש לרמוז בזה דר"ה לאילנות הוא ביום ט"ו לחודש האחד עשר [שהוא חודש שבט]. והנה תיבות י"ה-ה" מתיבת "פריה" מרמז לחמישה עשר, ותיבות ו"ה מתיבת "וטובה" עולה י"א, מרמז לחדש אחד עשר [שהוא חודש שבט].

ועפ"י דברי הב"ח יש ליתן טעם דברהמ"ז בברכת הארץ אנו מזכירין ד' דברים: א. ארץ ישראל. ב. יציאת מצרים. ג. ברית מילה. ד. תורה. ויש ליתן טעם מה השייכות בין הנך ד' דברים. ועפ"י דברי הב"ח י"ל דכל הנך ד' דברים הן הן הכלים להשראת השכינה בתוכינו להיותינו היכל ד', כלשון הב"ח. וכדלהלן:

א. ארץ ישראל - כלשון הב"ח הנ"ל.

ב. יציאת מצרים - כמש"נ בפרשת תצוה (שמות כט, מז) "וידעו כי אני ד' אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ד' אלוקיהם".

ג. ברית - במש"נ בס"פ לך לך (בראשית יז, ז) "והקמתי את בריתי ביני ובינך... להיות לך לאלוקים". [אגב שם נאמר גם על הבטחת הארץ "והייתי להם לאלוקים"].

ד. תורה - כלשון הב"ח הידוע בהלכות ברכת התורה (מז, ב) וז"ל: "ואם היו עוסקין בתורה על הכוונה הזאת [שתתעצם נשמתנו בקדושת מקור מוצא התורה] היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך שהיתה השכינה ממש בקרבם כי היכל ד' המה".

להצטרפות לקבלת הגליונות והשיעורים:

N0527683029@GMAIL.COM

0509127078